Lapin kauppakamarin lausunto: Laki tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta, HE 105/2021

Lapin kauppakamari kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto lakiehdotukseen. Hallituksen esitys on edennyt oikeaan suuntaan. Ehdotamme lakiluonnokseen muutamaa muutosta, jotka mahdollistaisivat esimerkiksi Lapin matkailuelinkeinon ja kansainvälisen matkailun käynnistymisen.

1. **EU-linjan noudattamisen**

Euroopan unionin jäsenmaana Suomen tulisi sitoutua noudattamaan EU:n matkustuslinjauksia. Suomen linjat ovat edelleen hallituksen esityksessä EUn suosituksia tiukemmat.

Olisi tärkeää, että Suomi noudattaisi EU:n suosituksia ja näin omalta osaltaan pyrkisi kohti yhteistä EU-linjaa. Yhteiset matkustuslinjaukset auttavat Suomea pysymään kansainvälisen matkailun osalta samalla viivalla muiden EU maiden kanssa.

EU linjojen noudattaminen tulisi huomioida erityisesti toisen koronatestin vaatimuksen ja riskiperustaisen liikennevalomallin osalta, joista esitämme tarkemman näkemyksemme alla.

2. **Toisen testin vaatimuksen poistaminen**

Lakiluonnoksesta tulee poistaa vaatimus toisesta testistä. Kauppakamarin näkemyksen mukaan Suomen pitäisi ensisijaisesti noudattaa ja tukea Euroopan unionin vihreän sertifikaatin menettelyitä.

Jos toinen testi kuitenkin lopullisessa laissa vaaditaan, on toisen testin vaatimuksen poistuminen 15.10. Lapin matkailuelinkeinon käynnistymisen elinehto ja siitä täytyy pitää kiinni.

Lain perusteluissa kerrotaan THL:n suosituksesta välttää lähikontakteja toisen testin negatiiviseen tulokseen saakka. THL:n suositus saatetaan liian herkästi tulkita omaehtoiseksi karanteeniksi, joka ei houkuta matkustamaan Suomeen. Selkeyden vuoksi toisen testin vaatimuksesta tulisi luopua. Omaehtoisen karanteenin vaatimus tai siihen viittaavat suositukset käytännössä karkoittavat kansainväliset matkailijat.

Positiivista kuitenkin on, että toisen testin vaatimus on voimassa vain 15.10. saakka.

3. **Todistusten ikäraja tulisi laskea vuonna 2004 tai sitä ennen syntyneisiin**

Hallituksen esityksessä lapsia koskevien todistusten ikärajaa on nostettu ja todistukset vaaditaan vuonna 2005 tai sitä ennen syntyneiltä.

Vuonna 2005 syntyneet täyttävät tänä vuonna 16 vuotta, joten loppuvuodesta syntyneet eivät vielä ole saaneet rokotuksia, mutta heiltä edellytetään todistuksia. Näin olleen heidän pitäisi käydä testissä päästäkseen maahan. Lakiesitystä tulisi korjata niin, että todistukset edellytetään vuonna 2004 tai sitä ennen syntyneiltä.

4. **Riskiperustaisen arvioinnin lisääminen lakiluonnokseen**

Tällä hetkellä Suomeen saa vapaasti tulla maista, joissa ilmaantuvuusluku on alle 25. Lakiluonnoksessa tai hallituksen esityksessä ei ole tämäntyyppistä ilmaantuvuuslukuun (tai muuhun mittariin) perustuvaa riskiperusteisuutta. Vaatimukset todistuksista koskevat kaikkia, niin suomalaisia kuin kaikkia ulkomaalaisiakin (sekä EU/Schengen että muut).

EU on kuitenkin suositellut ns. liikennevalomallia, jossa toimenpiteet suhteutetaan lähtömaan tautitilanteeseen. Kaikki maat eivät tätä noudata, mutta monet maat menevät yhä vahvemmin tähän suuntaan. Viimeksi Norja ilmoitti liikennevalomalliin perustuvista maahantulolinjauksista. EU:n neuvosto on myös suositellut ulkorajojen osalta, että alle 75 ilmaantuvuuden maistan tuleville ei asetettaisi erillisiä terveysturvallisuuteen liittyviä rajoitteita.

Riskiperusteisen tarkastelun poisjättäminen edellyttää resurssien käyttöä myös sellaisista maista tuleviin matkustajiin, joilla riski tuoda tautia on pieni. Samoin toimia saatetaan ylläpitää vielä silloinkin, kun vaaraa terveydelle tai terveydenhoidon kapasiteetin riittävyydelle ei ole. Eli ylläpidetään turhaan vaivaa ja resursseja vaativia toimintoja.

Lapin kauppakamarin mukaan Suomeen linja tulisi olla EU:n linjan mukainen
• Alle 75 ilmaantuvuuden maista vapaa pääsy Suomeen EU-linjan mukaisesti
• Yli 75 ilmaantuvuuden maista lakiluonnoksessa esitetyt todistusvaatimukset ilman karanteeniä

5. **Lain voimassaolo**

Kannatamme lain voimassaoloa 31.12.2021 sakka. Rajoitukset eivät voi olla voimassa kauempaa kuin on ehdottomasti välttämätöntä.

6. **Vapaa-ajan matkailun avaaminen**

Hallituksen esityksessä ei eritellä matkan syytä, jonka pitäisi tarkoittaa myös vapaa-ajan matkustuksen sallimista. Kuitenkin useaan otteeseen mainitaan, että ehdotetulla sääntelyllä on mahdollista portaittain poistaa sisärajavalvontaa avaamatta mitä portaittain tässä tarkoittaa. On tärkeä varmistaa, että tämä laki todellakin käytännössäkin mahdollistaa myös vapaa-ajan matkustamisen, eikä sitä rajata esimerkiksi asetuksilla tai muulla sääntelyllä.

7. **Paikallisviranomaisten resurssit**

Lapin kauppakamari kantaa edelleen huolta Lapin alueen terveydenhuollon ja viranomaisresurssien puolesta ja kannustaa etsimään vaihtoehtoa, jossa todistusten tarkistamisen ja testin ottamisen voisi antaa myös palvelutarjoajan tehtäväksi.

8. **Pohjoisen Suomen rajayhteisöjen liikkuvuus tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella**

Valtioneuvoston ja eduskunnan tulee tehdä kaikkensa, jotta rajayhteisöjen (Norjan ja Ruotsin rajat) liikenne avautuisi, nykyinen tilanne pakollisten terveystarkastusten osalta on kestämätön.

9. **Sääntelykokonaisuuden hallinta**

Lainsäätäjällä on aktiivinen toimintavelvoite ryhtyä välttämättömiin toimenpiteisiin lain muuttamiseksi ja kumoamiseksi mikäli sääntely ei ole oikeasuhtaista ja välttämätöntä perusoikeuksien rajoittamisen näkökulmasta. Lapin elinkeinoelämä, paikalliset asukkaat ja lomautetut työntekijät haluavat palata normaaliin arkeen niin pian kuin mahdollista. Pyydämme poistamaan kaikki maahan saapumisen rajoitukset ensitilassa, jotta konkurssiaallon uhka jäisi mahdollisimman pieneksi.

Maahan saapumista rajoitetaan tällä hetkellä lakien, valtioneuvoston asetusten, aluehallintoviraston päätösten ja THL:n suositusten kautta. Toimivalta, vastuu ja sääntelyhierarkia tuo elinkeinojen harjoittajille kohtuuttoman tulkintatilanteen. Pyydämme eduskuntaa ja valtioneuvostoa ripeästi selventämään maahan saapumisen rajoittamisen kokonaisuutta ja koordinoimaan vastuutahojen toimintaa.

Rovaniemellä 20.6.2021

LAPIN KAUPPAKAMARI

Timo Rautajoki
Toimitusjohtaja